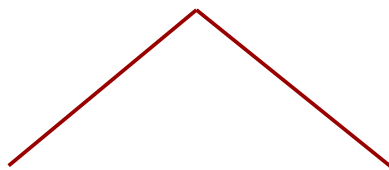

ΚΥΡΙΟΙ ΟΡΟΙ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Οι όροι μιας πρότασης στα αρχαία ελληνικά διακρίνονται σε :

Κύριοι (ή Βασικοί) όροι Δευτερεύοντες όροι (ή Προσδιορισμοί)

Κύριοι όροι μιας πρότασης είναι :

Υποκείμενο + Ρήμα + Αντικείμενο ή Κατηγορούμενο

1. Υποκείμενο + Ρήμα (αμετάβατο ή παθητικής διάθεσης ή ουδέτερης διάθεσης)

π.χ. Οί ἐχθροί στρατεύουσιν (αμετάβατο ρήμα)
Οί Πέρσαι ἐνικήθησαν (παθητικής διάθεσης)
Οί φίλοι ἡσυχάζουσιν (ουδέτερης διάθεσης)

2. Υποκείμενο + Ρήμα (Συνδετικό) + Κατηγορούμενο

π.χ. Σωκράτης ἦν φιλόσοφος (Συνδετικό ρήμα)

3. Υποκείμενο + Ρήμα (Μεταβατικό) + Αντικείμενο (ή Αντικείμενα)

π.χ. Ὁ δούλος κλέπτει νομίσματα (Μεταβατικό ρήμα)
Εγώ λέγω ὑμῖν τήν ἀλήθειαν (Μεταβατικό ρήμα)

4. Υποκείμενο + Ρήμα (Μεταβατικό) + Αντικείμενο + Κατηγορούμενο του Αντικειμένου

π.χ. Οἱ Ἀθηναῖοι εἵλοντο (εξέλεξαν) Περικλέα στρατηγόν (Μεταβατικό)

Υποκείμενο : το ονοματικό σύνολο που φανερώνει ποιος ενεργεί ή παθαίνει κάτι ή βρίσκεται σε μία κατάσταση.

- Το Υποκείμενο βρίσκεται σε πτώση Ονομαστική
- Για να το βρούμε, κάνουμε την ερώτηση ποιος, ποια ή ποιο ;;

π.χ. Εγώ εἰμί σοφός. (εγώ είμαι σοφός)

Υποκείμενο σε πτώση Ονομαστική

Αναλυτικά (οι τρεις πρώτες περιπτώσεις) :

1. Υποκείμενο + Ρήμα (αμετάβατο ή παθητικής διάθεσης ή ουδέτερης διάθεσης)

Ορισμένα ρήματα δεν θέλουν Αντικείμενο γιατί :

- είναι **Αμετάβατα** (δηλαδή η ενέργειά τους δεν μεταβαίνει πουθενά)

Οί ἐχθροί στρατεύουσιν

Υποκ.

Ρήμα

- είναι **Παθητικής διάθεσης** (δηλαδή παθαίνουν κάτι)

Οί Πέρσαι ἐνικήθησαν

Υποκ.

Ρήμα

- είναι **Ουδέτερης διάθεσης** (δηλαδή βρίσκονται σε μία κατάσταση)

Οί φίλοι ἡσυχάζουσιν

Υποκ.

Ρήμα

Να βρείτε τα Υποκείμενα και τα Ρήματα στις παρακάτω προτάσεις :

α. Γελαῖ ὁ στρατηγός

β. Οἱ πολέμιοι ἔφυγον

γ. Οἱ δειλοὶ μισοῦνται

2. Υποκείμενο + Ρήμα (Συνδεδειγμένο) + Κατηγορούμενο

π.χ. Σωκράτης ἦν φιλόσοφος

Υποκ.

Συνδ.Ρ

Κατηγορούμενο

Συνδεδειγμένα Ρήματα : είναι τα ρήματα που συνδέουν το Υποκείμενο με το Κατηγορούμενο : εἰμί, γίγνομαι, φαίνομαι, τυγχάνω, διατελῶ (εἶμαι διαρκῶς), καλοῦμαι (ονομάζομαι), ὀνομάζομαι, λέγομαι, αἰροῦμαι (εκλέγομαι), ἀποδείκνυμαι (διορίζομαι) κ.α.

Κατηγορούμενο : αναφέρεται και δίνει ένα χαρακτηριστικό, μία ιδιότητα στο Υποκείμενο του ρήματος. Βρίσκεται σε πτώση Ονομαστική (ὅπως και το Υποκείμενο)

Να βρείτε τα Υποκείμενα, Ρήματα και Κατηγορούμενα στις προτάσεις :

α. Σὺ εἶ φίλος

β. Ουδεὶς γίγνεται σοφός

γ. Τὰ χωρία εἰσὶν ὀχυρά

δ. Φίλιππος φαίνεται ἀξιόπιστος

3. Υποκείμενο + Ρήμα (Μεταβατικό) + Αντικείμενο (ή Αντικείμενα)

π.χ. Ἡμεῖς θαυμάζομεν τὴν ἀρετὴν
Υποκ. Μεταβ. Ρήμα Αντικείμενο

Αντικείμενο : δείχνει το πρόσωπο, ζώο, πράγμα ή αφηρημένη έννοια, όπου πηγαίνει η ενέργεια του μεταβατικού ρήματος. Το αντικείμενο το βρίσκουμε πάντα στις Πλάγιες Πτώσεις (γενική, δοτική, αιτιατική), κάνοντας την ερώτηση *Τι;;;;* (αλλά και *Σε ποιον ;;;*)

Μεταβατικά Ρήματα : είναι τα ρήματα που η ενέργεια (του Υποκειμένου) τους μεταβαίνει (πηγαίνει) σε κάτι άλλο (Αντικείμενο ή Αντικείμενα). Τα μεταβατικά ρήματα διακρίνονται σε :

- **Μονόπτωτα** : θέλουν μόνο ένα αντικείμενο (σε γενική ή δοτική ή αιτιατική πτώση)

π.χ. Προσέχω τοῖς λόγοις
Μετ. Ρήμα Αντικ. σε Δοτική

- **Δίπτωτα** : θέλουν δύο (2) αντικείμενα (σε δύο από τις πλάγιες πτώσεις)

π.χ. Ἐγὼ λέγω ὑμῖν τὴν ἀλήθειαν
Υποκ. Μετ.Ρήμα Αντ (δοτ) Αντ (αιτ)

Να βρείτε τους Κύριους όρους στις παρακάτω προτάσεις

- α. Ἡμεῖς θαυμάζομεν τὴν ἀρετὴν
- β. Ὁ στρατηγός κηρύττει τὸν πόλεμον
- γ. Ἡμεῖς πειθόμεθα τοῖς νόμοις
- δ. Σὺ ἐπιθυμεῖς παιδείας
- ε. Σὺ συμβουλεύεις ἡμῖν τὰ ἄριστα
- στ. Οὐκ ἐρωτῶ σε τοῦτο
- ζ. Οὗτοι παρέδοσαν τὰ ὅπλα ἐχθροῖς

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

A. Να βρείτε τα Υποκείμενα, Κατηγορούμενα και τα Αντικείμενα στις παρακάτω προτάσεις

1. Οί τριάκοντα ἦσαν τύραννοι
2. Πελοπίδας πέμπει κήρυκα
3. Τά ὄρη ὑπερύψηλα εἰσίν
4. Οἱ ἄρχοντες ἐπιμελοῦνται τῆς πόλεως
5. Οὗτοι ἐκώλυον τοὺς στρατιώτας
6. Σωκράτης φαίνεται σοφός
7. Ἀριστείδης ἦν δίκαιος
8. Φέρω δῶρα σοι
9. Οὐδεὶς γίγνεται σοφός
10. Σὺ συμβουλεύεις ἡμῖν τὰ ἄριστα

B. Να βρείτε τους Κύριους Όρους στις παρακάτω προτάσεις

1. Οὗτοι παρέδωσαν τὰ ὄπλα ἐχθροῖς
2. Ἡμεῖς ἵππους τρέφομεν
3. Οὗτοι ἀπολαύουσι τῶν ἀγαθῶν
4. Μὴ ποιήσεις τοῦτο
5. Οὐκ ἐρωτῶ σε τοῦτο
6. Οἱ στρατιῶται ρίπτουσι τὰ δόρατα
7. Ἡμεῖς πειθόμεθα τοῖς νόμοις
8. Ἐγὼ λέγω ὑμῖν τὴν ἀλήθειαν
9. Οἱ ρήτορες διδάσκουσι τοὺς παῖδας σωφροσύνην
10. Τούτοις ἐγὼ πολεμήσω.

